

»Et meminisse juvat«, rekali so stari Rimljani; — tudi za nas Slovence je ravno madjarski »millenium« najugodnejša prilika, da si v duhu pregledamo dolgo, a pretužno dobo zadnjih tisoč let ter si živo v spomin pokličemo, kdo da so bili in odkod so prišli Madjari in kaj so bili zlasti nam štajarskim Slovincem.

I.

Prvotna zgodovina Madjarov je kljub marljivemu raziskovanju ogerskih in drugih zgodovinarjev še v marsičem nejasna in temna. Temu se pa ni čuditi. Madjari, hoteč dokazati, da kot potomci Hunov in dediči po Atili imajo nekako pravico do Ogerskega, so si namreč o svoji prvi domovini, o svojem potovanju in raznih borbah napravili sami zgodovino in sicer tako zgodovino, katera je sodila njih namenu. Zato so resnične dogodke prepregli s pravljičami, razne osebe istovetili ali identificirali, prenesli zgodovino dejanja iz dvanajstega stoletja v deveto ter si tako ustvarili zgodovino, ki je sicer mična, a tako zamotana in zmedena, da je celo večim zgodovinarjem delala preglavice. Posebno odlikoval se je v tem oziru »Anonymus Belae regis notarius«, katerega »učeno zgodovino« so še le v novjšem času nepristrani zgodovinoopisci pokazali svetu kot zmes domišljije in kombinacije brez vsake zgodovinske vrednosti.¹⁾

Toliko je dognano, da je narod, katerega je Arpad bil je pred tisoč leti dovedel na Ogersko, že pred devetim stoletjem pod nadvlado Kozara bival po južnih ruskih stepah med Črnim morjem, Dnjeprom, Volgo, Kaspijskim morjem in Kavkazom. Temu narodu prikladajo stari zgodovinoopisci različna imena, ki so večinoma ali nabožanska ali etnografska. Nazivajo jih Agarene, Hagarine, Hagrine, Saracene, Ismaelite, Turke.

Drugo ime, katero jim daje zgodovina, je: Ogrri (Ugri, Ungri, Ungarii, Hungari itd.) Nestor jih imenuje »črne Ogre«, da bi jih razločeval od podkarpatskih Ogrov.

Glede nabožanstva ali po veri so bili mahomedani, in v tem smislu tolmačijo nekateri tudi ime Madjari, ki je po njih mnenju nastalo iz »Magari, Magyari.«²⁾

Drugi zopet trdijo, da so Arpadovi sinovi ime Madjari dobili ali po plemenu »Megere«³⁾ ali pa po mestecu »Madžar« na Arabskem⁴⁾; a o slednjem se nam dozdeva, da je bilo ravno nasprotno.

Početek devetega stoletja so udarili Kozari na sosedne Pečenege ali Bissene, ki so prebivali med Volgo in Jajkom, a ti so prebrodili Volgo in z vso močjo napadli Ogre. Slednji, preslabi ustaviti se toliki sili, so pobegnili na dve strani. Jeden del se je pomaknil prek Kavkaza do Perzije, drugi, broječ sedem rodov ali plemen, se je pa pod vodstvom Lebediaša preselil iz Atelkuza med izlivom Dnjepra in in Buga, v zemljo, obtočeno z rekama Ingulom Ingulcem (Chingilus), v sosedstvo Kozarov. Po Lebediašu se je potem ta zemlja imenovala Lebedija.

Lebediaša je imel kozarski kan zelo v čisljih. Ne le da mu je dal svojo hčer za ženo, mu je dal še celo knežjo čast. A slednje Lebediaš ni hotel vsprejeti, nego je za njo priporočil svojega vojvodo Salmuca ali pa njegovega sinu Arpada. In Arpad je bil potem od sedmih ogerskih plemen res izbran in po zakonu na ščit povzdignjen. V tem času so Ogrri postali mohame-

dani in vsled tega dobili ime Turki, pod katerim jih zlasti grški pisatelji večkrat navajajo. Pa prav za prav niso bili Turki, nego le turski Ogrri. (Dalje prih.)

Smešnica. Bolan Ribničan je prišel k zdravniku. Ko ga zdravnik preišče, ponudi mu stekleničico pod nos, rekoč: »Očka, duhajte!« Ribničan duha. »Dobro, pravi zdravnik, sedaj ste ozdravljeni.« — »Koliko pa sem dolžan?« vpraša Ribničan. »Deset goldinarjev.« Ribničan mirno poišče desetak ter ga pomoli zdravniku pod nos: »Duhajte — nu sedaj ste pa vi plačani!« ter odide z desetakom iz sobe.

Razne stvari.

Domače. (Shod zaupnih slov mož) iz vseh okrajev spodnještajarskih bode v Mariboru, v dvorani hotela »Stadt Wien« prih. ponedeljek, dne 17. avgusta, ob 3. uri popoldne. Vspored: Postavljenje kandidatov za volitve v deželni zbor štajarski. Zaupni možje, pridite v obilnem številu!

(Poljedelski minister,) grof Ledebur, se pripelje dne 16. avgusta v Maribor in dne 17. pa v Celje. Gotovo bode g. minister mnogo slišal o nesreči, povzročeni po toči, in bode pomagal, da se ne odpiše posestnikom samo davek, ampak da se jim tudi dá zdatna državna podpora.

(Strela v cerkvi.) Zjutraj ob 1/2 5 uri. dne 7. avgusta je tresčilo v zvonik župne cerkve Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Strela je močno poškodovala streho in razdejala nekaj debelega zidovja; iz zvonika pa je preskočila v cerkev, odbila kos orgelj ter povzročila hude razpoke in okrušenje po cerkvenih stenah. Škoda znaša nad 2000 gl.

(Sv. misijon) bode v novi cerkvi v Poličanah od dne 19. do 28. avgusta. Vodili ga bodo čč. gg. lazaristi od Sv. Jožeta pri Celju.

(Od gornje Savinje.) Premovanje konj bode dne 11. septembra v Mozirju. — V Solčavo dobé od deželnega odbora dva marijodolska plemenska bika, ter bergamska ovna za pleme.

(Cesta za Dreto) proti Gornjemu gradu je bila v četrtek, pri zastopni seji vsprejeta med okrajne ceste. Pri zadnji seji gornjegrajskega okrajnega zastopa priznanih je bilo tudi več denarnih podpor v dobrodelne namene.

(Toča) je začetkom tega meseca pobila na Spod. Štajarskem nad polovico poljskih pridelkov in skoro dve tretjini vinogradov. Klestila je v gornji Savinjski dolini, okoli St. Jurija pod Taborom, pri Vitanju, od Kozjaka okoli Pesnice, ob Ščavnici, pri Središču, pri Sv. Marjeti niže Ptuja, v gornji Halozah, okoli Rogateca in še po drugod. Ako dežela in država ne prideta našemu kmečkemu ljudstvu na pomoč, bode moralo glad trpeti. Kje naj kmet denar dobi, ko so po mnogih okrajih tudi sejmovi prepovedani?

(Pri okrajni sodniji v Gornjem gradu) se je morda slovensko-nemški pečat izgubil, ker izhajajo dopisi le s pristno nemškim pečatom. Ali obljuba, dana po ministru Schönbornu našim državnim poslancem, več ne velja? Bo treba menda zopet dregniti!

(Uganjka.) Zakaj ima grajščina gornjegrajska dr. Kovatschitscha za svojega pravnega zastopnika? — Odgovor: Zato, ker je po sili Nemeec.

(Avstrijsko-ogerski generalni konzul) Jos. Haas, ki je v Shanghaju dne 28. julija utonil, bival je pretečeno leto pri svojih sorodnikih v Mozirju. Prijubil se je vsem, ki so ž njim občevali.

¹⁾ Krones, Gesch. Oesterreichs, II., 55.

²⁾ Magarita, magarites, magarizare: Saracenicam impietatem non modo profiteri, ut quidam volunt, sed etiam post abdicatam et desertam religionem Christianam, a qua qui transibant ad musulmanismum, *μαχαριτες* dicebantur. Lex. Du Cangii. Slovenský Letopis, I., 96.

³⁾ Krones, I. c., 53.

⁴⁾ Meynert, Gesch. Oesterreichs, IV., 15.

(Pomoč pridel) G. poslanec Fr. Robič je dne 12. avgusta bil v Gradcu pri cesarskem namestniku in prosil, naj deželna vlada posreduje, da dobijo zdatno pomoč posestniki, po toči poškodovani. Cesarski namestnik je izjavil, da bode ukazal, naj okr. glavarstva takoj skodo cenijo. G. Fr. Robič pa bode tudi prvi dan, ko se državni zbor snide, stavil še nujni predlog za državno podporo.

(Romanje v Marijino Celje.) Kakor graški »Volksblatt« poroča, peljalo se je s posebnim vlakom včeraj zjutraj v Marijino Celje 590 slovenskih romarjev. Med njimi je bilo pet č. gg. duhovnikov.

(Brez konca in kraja) tepeletos grozni ledeni bič naše posestnike. Včeraj opoldne je zopet šla toča ob pesniški postaji nad Mariborom, da se je danes škero vse belo; klestila pa je tudi v Gornji in Spodnji Polskavi in pri Sv. Marku niže Ptuja. V mariborskem okraju je po toči več ali manj poškodovanih 34 občin, v št.-lenarskem pa 30.

(Bog nas varuj strele!) Zvečer dne 11. avgusta je prišla nad Veliko Nedeljo nevihta ter je treščilo v hišo Antona Kandriča ter jo popolnem upepelilo. Živina in ljudje so se rešili, tudi gospodar, ki je spal pod streho.

(Strela vola ubila) V četrtek zvečer, dne 6. avg. je bila na Radohi huda nevihta. Na travniku je vol iskal zavetja pod mreko; kar trešči v njo, in tudi vola ubije.

(Vspored) shoda slov. delavskih stanov v Ljubljani je naslednji: Zborovalci se zbirajo dne 15. avg. zjutraj v rokodelskem domu v Poljskih ulicah. Ob 8. je sv. maša v cerkvi Jezusovega Srca. Prvo posvetovanje je od 9.—12. v rokodelskem domu; drugo od 2.—4. Ob 4. priredi slov. katol. del. pevsko društvo »Zvon« veselico. Dne 16. avgusta: ob 8. sv. maša v cerkvi Jezusovega Srca. Ob 1/2 10. shod slov. katol. del. društva. Od mariborskega katol. delavskega društva se tega shoda udeležijo ti-le gg. udje: prefekt Fr. Korošec, mizar J. Kregar in pasar K. Tratnik.

(Sejmovi) so od dne 22. julija v političnem okraju Lipnica in Maribor prepovedani, ker mnogo goveje živine boleha v gobcu in parkljih.

(Sadje za tolklo) bo letos zelo drago, ker ga je po Nemškem, zlasti Württembergem malo. Pri »Obstwertungstelle des Obstbauvereines« v Gradcu se je že veliko kupcev oglasilo, kateri nad tisoč vagonov jabolk potrebujejo. Svetovati je, da vsak, kateri ima sadje za prodajo, v Gradec naznani; ker najbolje bi bilo, da bi kupci naravnost od sadjerejca kupovali.

(Lesotržeci) iz gornje Savinjske doline tudi letos tožijo čez slabo lesno kupčijo; na Hrvaškem kazi ceno les, ki ga dobivajo iz Bosne; seveda iz židovskih rok; kamor pa čifut s svojim nosom povoha, kristijan nima sreče. Znabiti bi pa vendar-le lesna zadruga, katero nameravajo za gornjo Savinjsko dolino snovati, propadajoči trgovini pomagala na noge.

(Sklepna skušnja) na sadje- in vinorejski šoli v Mariboru bode prih. soboto, dne 15. avg. Ali je g. ravnatelj te šole žid, da ne vé, da je prih. soboto največji Marijin praznik?

(Društvene. (Dijaški kuhinji v Mariboru) je zopet daroval g. J. Wannaus, trgovec v Radgoni, 3 gld. Enako svoto je ta vrli gosp. daroval tudi ptujski in celjski dijaški kuhinji.

(Društvo za zidanje) nove frančiškanske cerkve v Mariboru je minoli teden, hvala Bogu, doseglo toli zaželeno število sv. Antona Pad. Društvo je namreč v soboto štel 36tisoč 60 udov. Ko bi le vsi tudi mogli udnino plačati!

(Bralno društvo »Mir«) pri Veliki Nedelji priredi v soboto, dne 15. avg. veselico v gostilni gosp. Iv. Alta s sledečim vsprejdom: 1. Gledališka igra »Damo-klejev meč«. 2. Petje. 3. Prosta zabava. Začetek ob 4. uri popoldne.

(Jareninskemu bralnemu društvu) so darovali: č. gosp. o. Henrik Rešek, oskrbnik na jareninskem dvoru, 5 gld.; vlč. gosp. Jožef Fleck, dekan v Jarenini, 3 gld.; č. gosp. Fr. Murkovič, župnik pri Sv. Barbari v Halozah, 2 gld.; blag. gospa Ivana Rotmann, posestnica v Vukovskem dolu, 2 gld. Bog povrni!

(V Št. Ilju v Slov. gor.) priredi kmetijsko bralno društvo v nedeljo, dne 23. avgusta po večernicah shod v gostilnici g. Fr. Zelcerja. Na tem shodu bode govoril g. profesor Koprivnik iz Maribora o zasajanju opustošenih vinogradov z ameriškim trsom.

(Iz drugih krajev. (Za štajarske božjepopotnike) na Zaplaz! Naznanja se njim, da bode letošnji veliki romarski shod pri Mariji-Pomagaj na Zaplazu dne 21. avgusta t. l.

(Shod hrvaški katehetov) se je pred tednom vršil v Spletu v Dalmaciji ter se je prav dobro obnesel. Kdaj pa bodo slovenski gg. kateheti tak shod priredili?

(Toča in vihar) sta te dni neizrečeno mnogo škode napravila po vsej srednji Evropi. Dne 6. avg. je divjal po nemškem Štajarskem silen vihar, dne 7. pa je bila velikanska povodenj v Gradcu in okolici, kjer je dne 11. in 12. avg. zopet bila povodenj.

(V severni Ameriki) vlada grozna vročina. V Novem Jorku je od nedelje umrlo 48 oseb za solnčarico, več sto jih leži v bolnišnicah. Ljudje popadajo kar na cesti. Doslej je v Novem Jorku za solnčarico umrlo 226 oseb, v Čikagu 51.

(Priporočba.) Zavarovanje vseh vrst pri »Unio catholica«. Pošteni, delavni zastopniki na deželi se iščejo. Več pove radovoljno glavni zastop v Gradcu, Radetzkygasse št. 1.

Loterijne številke.

Gradec 8. avgusta 1896:	89, 30, 73, 77, 13
Dunaj » »	87, 10, 20, 22, 1

Javna zahvala.

Dne 6. julija t. l. mi je pogorelo, pri banki Staviji zavarovano gospodarsko poslopje. Kakor vsak ponosrečeneč, bil sem v zadregi, iz katere mi je imenovana banka pomagala s tem, da sem dobil že 3. avgusta celo zavarovalnino in poleg te še 20 gld. za gasilce. — Za ta plemeniti čin se zahvaljujem imenovani banki iz čelga srca, priporočaje jo vsakemu posestniku.

Sv. Jurij ob Taboru, dne 10. avgusta 1896.

Blaž Brišnik.

Fr. Šijanec, sosod, kot priča.

Jednovprežna kočija s streho,

dobro ohranjena, se proda. Več pove Viljem Leyrer v Mariboru, Gosposke ulice 22. 2-2

Žganjarija

R. Wieserja v Hoči pri Mariboru.

Največa žganjarska zaloga na Štajarskem po čuda nizkih cenah. Zdravilski konjak za boleznike in okrevance, kemično razložen in spoznan za čisto vinsko prekapnino. 27

Kovačnica

z lepim stanovanjem, kjer se že od nekdaj opravlja obrt, poleg okrajne ceste, se takoj v najem da.

Najemnik, koji mora biti izkušen v podkovanju konj, naj se oglasi pri upravnistvu tega lista. 2-3

Učenec,

s primerno šolsko oliko se sprejme v trgovino z mešanim blagom pri V. Sket v Žužemberku na Dolenjem-Kranjskem. 2-3